

OTTO 206

© MAK GRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

Sertifika No: 44396

MEHMET GÖRMEZ KİTAPLIĞI 07

Gençliğin Anlam Arayışı

Mehmet Görmez

Son Okuma: MAK Grup Redaksiyon Ekibi

Redaksiyon: MAK Grup Redaksiyon Ekibi

Grafik Tasarım ve Uygulama: TAVOOS

Baskı: Ayrıntı Basım Yay. ve Mat. Hiz. San. Tic. A.Ş.

Matbaa Sertifika No: 49599

ISBN 978-625-7236-66-9

1. Baskı: Ekim 2021

İletişim Adresleri

Cinnah Cd. Kırkpınar Sk. 5/4

06690 Çankaya Ankara

tel.-faks: 0312. 439 01 69

www.ottoyayin.com

otto@ottoyayin.com

facebook.com/otto.yayinlari

twitter.com/ottoyayin

GENÇLİĞİN ANLAM ARAYIŞI

MEHMET GÖRMEZ

OTTO

MEHMET GÖRMEZ

Nizip-Gaziantep'te doğdu (1959). İlk öğrenimini Nizip'te, orta öğrenimini Gaziantep İmam-Hatip Lisesi'nde tamamladı. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yaptı (1983). Kahire Üniversitesi'nde inceleme ve araştırmalarda bulundu (1988). *Musa Carullah Bigiyef, Hayatı, Fikirleri ve Eserleri* adlı tez ile yüksek lisansını tamamladı (1990). *Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu* adlı teziyle doktorasını bitirdi (1994). Doktora çalışması, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Birincilik Ödülü'nü kazandı (1996). Ahmet Yesevi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde dersler verdi (1995-1997). Yardımcı doçent (1998), ardından doçent oldu (1999). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde dersler verdi (2001-2003). Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevine getirildi (2003). Aynı göreve devam ederken profesör unvanını aldı (2006). Diyanet İşleri Başkanlığı'na atandı (2010) ve aynı görevden emekli oldu (2017). İslâm Düşünce Enstitüsü'nü kurdu (2017) ve hâlen aynı Enstitü'de görev yapmaktadır.

Evli ve üç çocuk babası olup Arapça ve İngilizce bilmektedir. Yazarın yayımlanmış birçok kitap ve makalesi bulunmaktadır. Bazı telif eserleri şunlardır: *Musa Carullah Bigiyef, Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu, Hadis İliminin Temel Meseleleri, Kalbin Erbaini, Gazâli'de Sünnet, Hadis ve Yorum, Sünnet ve Hadisi Anlama Kılavuzu, İslam'da Zor Zamanları Okuma Usûlü, Gençliğin Anlam Arayışı*. Ayrıca, Muhammed Ebû Şehbe'den *Sünnet Müdafaaası*, Musa Carullah'tan *Kitâbu's-Sunne ve Hatun* adlı kitapları çevirmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
İNSANIN ANLAM ARAYIŞI	17
Anlam Krizinin Çaresi: İslam	21
GENÇLİĞİN ANLAM ARAYIŞI VE İSLAM	27
Gençlerin Din ile İlişkisindeki Değişimin Anlamı	27
Gençliğin Dini Sorgulamasının Yedi Sebebi	28
Gençlerin Din Sorgulamalarının Çözüm Yolları	35
Gençlerin Hayatını Tahrip Eden Üç Boşluk	36
İNSANIN RABBİ İLE ÜÇ MİSAKI	39
Şehadet Misakı	41
Emanet Misakı	43
Risalet Misakı	44
BEŞERİYET, ÂDEMİYET, İNSANİYET	49
Beşer / Beşeriyet	52
Âdem / Ademiyet	54
İnsan / İnsaniyet	56
HAKİKAT ARAYICISININ YOL HARİTASI	65
Marifetullah	66
Tezkiyetü'n-Nefs	68
Salih Amel	69

DİN TARTIŞMALARI VE İHTİLAF AHLAKI	75
Beyhude Din Tartışmaları	75
İhtilaf Ahlakı	81
İhtilaf Ahlakına Dair Bir Çağrı	83
SANAL EKRAM UYGARLIĞINDA HAYÂ İLE	
HAYAT BULMAK	85
Görsel İdrakin Egemenliği	87
Görsel İdrakin Egemenliğinin Yol Açtığı Üç Hastalık	89
Görsel İdrakin Egemenliğinin Çaresi: Hayâ ile Hayat Bulmak	91
KUR'AN'DA BİR AVUÇ İNANMIŞ GENCİN	
BÜYÜK HİKÂYESİ: ASHAB-I KEHF	99
Kıssaları Anlama Usûlü	102
BATI İSLAM'A NEDEN HZ. PEYGAMBER ÜZERİNDEN	
SALDIRIYOR?	109
Bir Ümmete Peygamberi Üzerinden Saldırmak	
Ne Anlama Geliyor?	110
Batı İslam'a Neden Hz. Peygamber Üzerinden Saldırıyor?	112
Müslümanlar Bu Duruma Nasıl Tepki Vermeli?	116
DİN VE MEDENİYET AÇISINDAN KUDÜS VE	
MESCİD-İ AKSA	121
Dinin Üç Temel Sabitesi: Mutekadat, Mukaddesat, Şeair	122
İslam'ın Sabitesi Kudüs ve Mescid-i Aksa	124
Kur'an ve Sünnetin İnşa Ettiği Evrensel Kudüs Bilinci	125
İSLAM MEDENİYETİNDE MABET HUKUKU VE	
AYASOFYA	131
Ayasofya'nın Yeniden İbadete Açılışı	131
İslam Medeniyetinde Mabet Hukuku	133
Ayasofya	139
KAYNAKÇA	145
DİZİN	149

ÖNSÖZ

Şüphesiz, insanlık için en önemli husus, anlam arayışıdır. İnsanoğlu daima bir anlam arayışı içinde olmuştur. Varlığın ve kâinatın manasını, varoluşunun gayesini, yaratılışının hikmetini, hayatın anlamını, ölümün manasını anlamlandırmak istemiştir. Bu arayışta başarısız olan insanlar, ciddi bir anlam krizi yaşamışlardır.

İnsanlık, tarih boyunca bu anlam krizini aşmak için nice yollara başvurmuş, nice düşünceler üretmiş, nice felsefeler geliştirmiştir. Anlam krizini bazen büyülerle, tılsımlarla bazen hurafelerle, mitolojilerle aşmak istemiştir. Modern zamanlarda ise akıl ve bilim üzerinden bir anlamlandırma cihetine gitmiştir.

Ancak dijitalleşmenin yol açtığı bilgi kaosu ve yorum anarşisi, insanın anlam arayışını daha da zorlaştırmış, daha karmaşık bir hâle getirmiştir. Görsel idrakin egemenliği, bir taraftan aklın idrakini zayıflatırken diğer taraftan kalbin idrakini âdeta ölümle karşı karşıya bırakmıştır. Bu yeni durum, insanı bir anlam ve boşluk krizine sürüklemiş, insanı anlamsızlık zindanına mahkûm etmiştir.

Şüphesiz, bu yeni durumdan en çok etkilenen genç-

ler olmuştur. Ancak gençlerin din ile ilişkisindeki bu etkileşimi, bu değişimi bir Deizm veyahut bir Ateizm olarak nitelemek de doğru değildir. Zira bu durum, aslında insanlık tarihinde daha önce yaşanmamış tecrübelerin getirdiği yeni soru ve sorunlardan neşet etmektedir.

Günümüzde artık, yetişkinler, yaşadıkları değerleri sonraki kuşaklara aktarmakta zorlanmakta; aile-okul-mabet üçgenindeki eğitim öğretim sistemleri, gençlerin yeni zamanlardaki anlam arayışına cevap vermekte aciz kalmaktadır. Bilhassa gençlerin benlik, kişilik, kimlik ile ilgili can yakıcı soru ve sorgulamalarına biz yetişkinler, eğitimciler olarak cevap vermekte bir hayli zorlanmaya başladık.

Sonuç olarak bugün artık Müslümanlar; soruların/sorgulamaların çoğaldığı, buna karşın cevapların azaldığı, inancın güçleştiği, dini yaşamının zorlaştığı, bir neslin kendi değerlerini sonrakilere aktarmada sayısız engellerle karşılaştığı, ahlaki krizlerin süreklilik arz ettiği, haz ve hızın arttığı “yeni zamanlar”ı yaşıyor.

İşte bu esbab-ı mucibeden hareketle pandemi sürecinde bir taraftan İslâm Düşünce Enstitümüzdeki derslerimize uzaktan eğitim yöntemiyle devam ederken diğer taraftan da genel olarak insanlığın, özel olarak ise gençliğin anlam arayışına ve hakikat yolculuğuna karınca kararınca bir usûl çerçevesinde cevap vermeye çalıştık. Bu vazifeyi yerine getirmek için dijital platformlar üzerinden de olsa bazı dersler yapmaya karar verdik ve bu süreçte on ders yaptık.

Enstitümüzün temel ihtisas alanının İslam düşün-

BATI İSLAM'A NEDEN HZ. PEYGAMBER ÜZERİNDEN SALDIRIYOR?¹

Bildiğiniz gibi son on yıllarda Batı muhitlerinde Allah Resulü'ne karşı hakaret içeren çirkin karikatürlerle saldırmak yeni bir yöntem olarak ortaya çıktı. Müslümanlar, haklı olarak buna tepki gösterdikçe onlar da bunun ifade özgürlüğü olduğunu söyleyerek saldırılarını artırdılar.

Bazı Müslüman çevreler, Hz. Peygamber'i peygamberce savunmak yerine şiddetle karşılık verince konu medeniyetler arası bir çatışmaya dönüştü. En son Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'la bu küresel kötülük devlet katmanlarına taşındı. İslam ümmeti bir kez daha canından aziz bildiği Sevgili Peygamberimiz üzerinden saldırıya maruz kaldı.

Bu münasebetle bugünkü dersimizin başında şu üç sorunun cevabını aramaya çalışacağım: Birinci soru: Bir ümmete peygamberi üzerinden saldırmak ne anlama geliyor? İkincisi: Batı neden İslam'a, Müslümanlara Hz. Peygamber üzerinden saldırıyor? Üçüncüsü ise:

¹ 7 Kasım 2020 tarihli YouTube dersi.

İSLAM MEDENİYETİNDE MABET HUKUKU VE AYASOFYA¹

Ayasofya'nın Yeniden İbadete Açılışı

Ayasofya hem insanlık tarihi hem din ve medeniyetler tarihi hem de İslam ve Türk tarihi açısından ihtişamlı bir geçmişe sahiptir. Bu sebeple 86 yıllık bir fasiladan sonra yeniden asli mahiyetine kavuşması, müminlerin secdeleriyle buluşması, beklendiği gibi doğusuyla batısıyla bütün dünyada büyük bir yankı uyandırdı.

Bilhassa dinî müesseseler hem Ortodoks dünyası hem Katolik dünyası kendi zaviyelerinden konuyu şöyle ele aldılar: Ortodoks dünyasının öncülerinden bazıları bunu Orta Çağ'a dönüş olarak nitelendirirken bazıları ise Doğu ile Batı arasında yeni bir kavga'nın başlangıcı olarak tarif etti. Bazıları da bunun din özgürlüğüne aykırı olduğunu ifade etti. Katoliklerin ruhani lideri Papa Francis ise 12 Temmuz'daki Pazar Ayininde "Deniz aklımı uzaklara götürüyor, İstanbul'a. Ayasofya'yı düşünüyorum ve büyük acı duyuyorum."

¹ 23 Temmuz 2020 tarihli YouTube dersi.

KAYNAKÇA

- Abdurrahmân, Tâhâ, *el-Mefâhimu'l-Ahlâkiyye*, İbdâ' Yayınları, Beyrut 2017.
- Ali el-Kârî, *Minehu'r-Ravzi'l-Ezher fî Şerhi'l-Fıkhi'l-Ekber*, Kahire 1375.
- Asya, Arif Nihat, *Duâlar ve Âminler*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2021.
- Âşur, Tahir b., *et-Tahrîr ve't-Tenvîr*, ed-Dâru't-Tûnusiyye, Tunus 1984.
- Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyn, *es-Sünenu'l-Kubrâ*, thk. Ebû Abdillâh Abdusselâm, Mektebetu'r-Rüşd, Riyad 2004.
- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed ibn İsmâ'îl, *el-Câmi'u's-Sahih (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Carrel, Alexis, *İnsan Denen Meçhul*, çev. Ömer Durmaz, Hayat Yay., İstanbul 2016.
- Çelebi, Kâtip, *Mîzânü'l-Hakk fî İhtiyâri'l-Ehakk*, çev. Orhan Şaik Gökyay, Süleyman Uludağ, Kabcacı yayınları, 2008.
- Ebû Dâvûd, Suleymân ibn el-Eş'as-es-Sicistânî, *Sünen (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr ve't-Tevzî', Riyad 1421/2000.

- Ebû Yûsuf, *Kitâbu'l-Harac*, thk. Taha Abdurraûf Sa'd-Sa'd Hasan Muhammed, Mektebetü'l-Ezheriyye, Kahire ty. Fârâbî, *Medînetü'l-Fâzıla*, çev. Yaşar Aydınli, Litera Yay., İstanbul 2018.
- Gazâlî, Ebû Hâmid, *İhyâu Ulûmiddin*, çev. Ahmet Serdaroglu, Bedir Yay., İstanbul 1985.
- _____, *Mişkâtü'l-Envâr*, ed-Dâru'l-Kavmiyye li't-Tıbbâa ve'n-Neşr, Kahire 2010.
- _____, *Mişkâtü'l-Envâr*, çev. Süleyman Ateş (Nurlar Feneri), Bedir Yay., İstanbul 1994.
- Hamidullah, Muhammed, *İslâm Peygamberi*, çev. Salih Tuğ, İrfan Yay., Ankara 2003.
- _____, *el-Vesâiku's-Siyâsiyye*, Dâru'n-Nefâis, Beyrut 1985.
- Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Neysâbüri, *el-Müstedrek ale's-Sahîhayn*, thk. Hamdi ed-Demirdâş Muhammed, el-Mektebetü'l-Asriyye, Mekke 2000.
- Hanbel, Ahmed ibn, *Müsned*, Dâru'l-Fikri'l-Arabî, Beyrut ty. İrâkî, Zeynüddin, *el-Muğni an Hamli'l-Esfâr fi'l-Esfâr fi Tahrîci mâ fi'l-İhyâ'i mine'l-Ahbâr*, Kahire 1933.
- İbn Asâkir, Ali b. Hasan, *Tebyînü Kezibi'l-Müfterî fi mâ Nûsibe ile'l-İmâm Ebi'l-Hasan el-Eş'arî*, nşr. M. Zâhid Kevserî, Dımaşk 1347.
- İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed ibn Yezid, *Sünen (Mevsâtu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Keşmîrî, Muhammed Enver Şâh Hüseyinî, *İkfârü'l-Mülhidîn fi Zarûriyyâti'd-Dîn*, Gücerât 1988.
- Mâlik b. Enes, Ebû Abdullâh el-Asbahî el-Himyerî, *Muvatta-ı Mâlik*, (Muhammed b. Hasan nüshası), Vizâretü'l-Evkâf, Kahire 1994.

- _____, *Muvatta-ı Mâlik (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Müslim, Ebû Huseyn ibn Haccâc el-Kuşeyrî, *es-Sahîh (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Nesâî, Ebû Abdîrrahmân Ahmed ibn Şuayb, *Sünen*, thk. Abdulfettâh Ebû Gudde, Mektebu'l-Matbûâtî'l-İslâmiyye, Halep 1986.
- _____, *Sünen (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Râzî, Fahreddin, Ebû Abdillâh Fahrüddîn Muhammed ibn Ömer ibn Huseyn, *Mefâtihu'l-Gayb*, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut 2000.
- Şeriati, Ali, Kendisi Olmayan İnsan İnsanın Dört Zindanı, Fecr Yay., Ankara 2012.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed ibn İsâ, *Sünen (Mevsûatu'l-Hadîsi's-Şerîf: el-Kutubu's-Sitte içinde)*, Dâru's-Selâm li'n-Neşr vet-Tevzî', Riyad 1421/2000.
- Yılmaz, Metin-Can, Yılmaz, "Müslümanların Fethedilen Topraklarda Mevcut Gayri İslam Mabetlerine Yaklaşımı", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VIII (2008).